

35. Lauvantaina 22 p. joulukuuta

k:lo 1 yöllä.

Nimenhuodon sijasta merkitään läsnäoleviksi kaikki ne edustajat, jotka olivat saapuvilla viimeisessä täysi-istunnossa.

Adressin lähettamisestä Venäjän Perustavalle Kokoukselle

koskevan eduskunnassa tehdyn ehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4, joka viime täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn istunnossa, joka ei ole julkinen.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Ehuru en af dem, som undertecknat förslaget om aflåtande af en adress, kan jag icke med godt samvete och bibehållen själfkänsla rösta för det förslag, som grundlagsutskottet nu framställt. Af flere skäl vill jag icke framlägga något annat förslag till adress och inskränker mig endast till att yrka på förkastande af förslaget, då jag anser, att ett beslut om detsamma kan anstå ännu någon tid.

Ed. Schybergson: Jag har med tillfredsställelse konstaterat, att detta förslag af grundlagsutskottet, låt så vara att det är ett kompromissförslag, dock är afgifvet utan meningsskiljaktighet och utan reservation. Med en sådan här hänvändning till den ryska nationalförsamlingen utträttar man kanske icke så mycket, men skall man någonting utträtta, så bör då åtminstone aktstycket vara tillkommet utan meningsolikhet. Förslaget synes mig också i hufvudsak hafva träffat det riktiga. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten vid en omständighet, som gör, att affattningen af dylika aktstycken till yttermera ett tredje språk utöfver de två, som använts vid uppsättandet af originalen, är förenad med

stora svårigheter. Det är därför man tidigare under ständerlandtdagarna åtminstone någon gång inslog det förfarandet, att man, innan texten slutgiltigt fastställdes, lät öfversättningen till ryska äga rum, och därefter vidtog sådana språkliga ändringar af originalet, som påkallades för att en olikhet icke skulle kunna konstateras mellan originalet och öfversättningen. Vi, som läsa den svenska och den finska texten jämsides, kunna redan därigenom konstatera, att en ojämnhet uppstått i den svenska texten, hvilken i många fall icke motsvaras af den finska, och än mera kommer detta att göra sig gällande i fråga om öfversättningen till ryska.

Mitt förslag vore därför, att vi skulle öfverlämna åt justerings- och expeditionsutskotten att, i händelse samtliga medlemmar af dessa utskott äro ense, vidtaga af dem nödigbefunna ändringar i formellt afseende. Med denna utgångspunkt skulle jag be att få framhålla en del uttryck, som jag finner vara föga lyckligt funna, isynnerhet med hänsyn till ryska läsare.

Redan i andra stycket, första meningen, står det: „Den stora ryska revolutionen har grundlagt en ny tidsperiod i Rysslands och Finlands historia.” Denna mening kommer att för ryska läsare förefalla mindre väl funnen. En gemensam historia hafva vi icke, och att likställa i värde Finlands historia med Rysslands kommer säkert icke att falla dem i smaken.

Längre fram förekommer ett uttryck om skillnaden i religion. Det är icke fråga om, att icke olikheten i religion skall framhållas i detta aktstycke, men det är säkert icke lyckligt att göra det blott i en bimening, nästan som om det vore en bisak man talade om. Det stöter oss, men det stöter också en rysk läsare.

Vidare vill jag framhålla, att man icke gärna, när man vänder sig till Rysslands nationalförsamling, talar om det „begåfvade”

ryska folket. Finlands folk får icke gifva det ryska folket vitsord.

Den sista meningen i samma stycke, där det står, att ett själfständigt, oberoende Finland kan blifva ett stöd för det ryska folkets demokratiska kulturutveckling, innebär en oartighet, en alldeles för stor pretention, att detta lilla folk skall blifva ett stöd för det ryska i dess kulturutveckling.

Och sist och slutligen komma vi till någonting, som säkert stöter alla hem i Finland, kanske intet undantaget. Det är nämligen slutstrofven, där man säger, att hemmen i Finland välsigna Ryssland. Sedan man har påpekat den fullkomliga olikheten i lynne, i religion, i språk m. m., så kommer man med denna sats, som äfven för den ryska läsaren måste synas vara påfallande osann, troligen på alla håll att framkalla ett medlidsamt löje.

För min del skulle jag här föreslå uttrycket „Välsignande Rysslands högsinta statshandling” (siunaten Venäjän ylevää valtiotekoa).

Jag gör icke dessa förslag för att här påkalla någon omröstning. Det är omöjligt att i en så talrik församling kunna korrigerera ett aktstycke af denna art. Mina yttranden afse endast att vara en „evästys”, i händelse justerings- och expeditiionsutskottet, som naturligtvis ställa sig i förbindelse med aktstyckets författare, efter det den ryska öfversättningen blifvit gjord, enhälligt finna anledning förekomma till rättelse.

Jag ber att få tillägga, att man i Ryssland är mycket känslig för nyanser och att en kritik af detta aktstycke, vare sig i konstituerande församlingen eller i tidningspressen, kan medverka till, att resultatet icke blir det vi skulle önska.

Ed. Ståhlberg: Perustuslakivaliokunnan ehdotuksessa on tosin yksityiskohtia, joita en voi pitää onnistuneina enkä kaikkia oikeinakaan. Mutta kun ehdotettu toimenpide on käsittääkseni tarpeellinen ja adressiehdotus sekä pääasialliselta sisällykseltään että muodoltaan tarkoitustaan vastaava, niin puolan sen hyväksymistä. Ja lopullinen päätös asiasta olisi mielestäni tehtävä nyt, sillä toimenpiteeseen ryhtyminen voi käydä kiireelliseksi eikä ole sanottu, että lähiaikoina on mahdollista saada toimitus- ja tarkastusvaliokuntia tarpeeksi täysilukuisina kokoon. Lisäksi tulee vielä eräs selkka. Työjärjestyksen 37 §:n mukaan oli keisarille ja suuriruhtinaalle menevä adressi eduskunnan itsensä lopullisesti

hyväksyttävä. Vaikka ei tätä välttämättömästi pitäisikään nyt puhenaolevaan tapukseen soveltavana, niin mielestäni on kuitenkin syytä noudattaa samaa menettelyä yleensä eduskunnan lähettämiin adresseihin nähden. Rohkenen sentähden toivoa, että eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan ehdotuksen sellaisenaan.

Ed. Roos: Jag begärde ordet endast för att fästa uppmärksamheten vid § 37 i A. O., enligt hvilken det icke torde vara möjligt att följa det af Idgm. Schybergson framställda förslaget.

Ed. Rosenqvist: Det är icke utan tvekan, som jag, då jag deltagit i ärendets behandling i grundlagsutskottet, afstått från min ursprungliga tanke att reservera mig. Det är visserligen naturligt att i en skrifvelse sådan som denna åtskilligt skall ingå, beträffande hvilket såväl från smakens som från ändamålsenlighetens synpunkt meningarna kunna vara delade. Och den enskilda har ingen rätt att fordra, att hans uppfattning skall blifva bestämmande. Men i detta aktstycke ingår äfven sådant, som icke varit påkalladt af sakliga skäl eller af syftet med adressen, utan som dit indrifvits af ett underordnad biintresse. Vill man hafva enighet i en sak af vikt — och denna sak måste ju anses vara sådan —, då måste man vara mäktig den själföfvervinning, att man icke hänsynslöst söker påtvinga andra en uppfattning eller en mening, som de icke kunna gilla, helst om det på intet sätt är nödvändigt, att denna mening eller denna uppfattning kommer till uttryck i ifrågavarande aktstycke. Skulle icke tiden hafva varit så knapp och hela planens framgång riskerats eller afsikten möjligen försvagats, om en reservation hade framträdt, skulle jag icke hafva afstått från min ursprungliga tanke att framkomma med ett motförslag i utskottet. Detta ville jag nu hafva sagdt, då jag icke inlämnat någon reservation.

Ed. Ingman: Pyydän kaikin puolin yhtyä ed. Ståhlbergin lausuntoon ja kannattaa myöskin hänen ehdotustaan adressin tarkistamisesta.

Ed. Schybergson: Jag hade förbisett A. O:ns stadgande, hvilket icke i allo öfverensstämmer med L. O. i denna del eller åtminstone utgör ett tillägg till den. Jag måste erkänna, att mitt förslag vid sådant förhållande

icke kan genomföras, och jag blir då tillika tvungen att afstå från ändringsförslagen så när som på ändringen af sista mening, där jag skulle hemställa om att man byter ut de ord, som nu finnas där, mot de af mig föreslagna.

Ed. Kullervo Manner: Perustuslaki-valiokunnassa olleita sosialidemokraatteja ei tämä adressiehdotus tyydytä. Siinä ei kuitenkaan ole vastalauseita. Se johtuu osaksi siitä, että saimme valiokunnassa asian käsitellyn aikana sen käsityksen, ettei porvarilliseltaakaan taholta tulla vastalauseita laittamaan. Kun kuitenkin toisen lukemisen lopussa semmoinen vastalause ilmoitettiin ja luettiin, niin olisimme kai mekin olleet pakotetut tekemään edes lyhkäisen semmoisen. Mutta kun, kuten ed. Rosenqvist täällä on ilmoittanut, se peruutettiin, niin emme mekään sitten omasta puolestamme tahtoneet vastalauseita panna. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, kuten jo sanoin, että ehdotus meitä tyydyttäisi. Asialliselta sisällöltään siinä on puutteellisuksia ja heikkouksia ja epädemokraattisia harrastuksia ja pyrkimyksiä, että katsoimme olevamme pakotetut jyrkästi asettumaan sitä vastaan. Se ehdotus, joka nyt eduskunnalle esitetään, on muokkaus ehdotuksesta, jonka eräs valiokunnan sosialidemokraattinen jäsen on tehnyt. Valiokunnan porvarilliset jäsenet ovat enemmistövoimallansa siinä tehneet sellaisia muutoksia, että pihlienpitimet näkyvät. Minun nähdäkseni useat niistä ovat asiallisia huononnuksia ja sen muodollisesti heikomaksi tekemistä. Meitä kuitenkin on myös eläyttänyt se pyrkimys, että tämmöisessä suuressa asiassa pitäisi, jos suinkin mahdollista on, Suomen eduskunnan voida pääpiirteissään yksimielisenä esiintyä. Minusta tässä adressissa ei liene sellaista, jota nyt ei tavallinen demokraatti, porvarillinenkin demokraatti, voisi sietää. Ei siinä nähdäkseni myöskään ole ainakaan karkeata kansalliskiihkoa, ja kun mielestäni näissä suhteissa tätä nyt ei ainakaan suuresti voi moittia, niin minäkin olen voinut kannattaa tämän adressiehdotuksen hyväksymistä. Yksityiskohdista olisi aihetta paljonkin riidellä. Ja jos meidän

olisi kirjoitettava tällainen asiakirja ja saisimme sen vapaasti tehdä, niin epäilemättä sekä sisältöön nähden että muotonsa puolesta se poikkeaisi paljon tästä. Mutta saamme tähän nyt tyytyä, sentähden varsinkin, kun nähdäkseni porvarilliset nyt ovat, ihme kyllä, tällä kertaa jaksaneet hillitä sisuansa. Ed. Schybergson sanoi eräässä puhemiesneuvoston kokouksessa, kun oli puhe näistä suurpoliittisista kysymyksistä, että eiköhän olisi parempi, että yksi puoli hoitaisi näitä asioita. Minä käsitin hänen tarkoittaneen sillä sitä, että porvarilliset yksin näitä tällaisia ulkopoliittikan asioita hoitaisivat. Pidän sitä seikkaa, että valiokunnan porvarilliset ovat nyt tukahduttaneet tällä kertaa tuon yksinkulkemishalunsa, merkkinä siitä, että ed. Schybergsonin yksinkulkemishalulla ei tällä kertaa ole kannatusta ystä, jotka asianomaiset itse kai paraiten tietävät.

Ed. Alkio: Tällainen asiakirja ei tietysti milloinkaan voi olla mallikelpoisen työn tulos, sillä se syntyy kompromissin kautta, jonkalaista tässäkin on ollut olemassa. Mutta minä katson kuitenkin että se on koko onnistunut saavutus näitten valtiopäivien työstä. Kun vertaan tätä saavutusta siihen, mitä eduskunnassa on kuluneen vuosikymmenen kuluessa tällä alalla yritetty, on tämä ensimmäinen adressi Venäjälle päin, jossa ei ole minkäänlaista vastalauseita. Kun siis tällainen tulos on saavutettu, pidän sitä jo sellaisenaan onnellisena enteenä. Tämän adressiluonnoksen on laatinut sosialidemokraattisen ryhmän joku edustaja. Ei tähän ole sen jälkeen suuriakaan muutoksia, ainakaan asiallisia, tehty. Minä pidän, että adressi sellaisenaan olisi minunkin käsityskannaltani voinut useissa suhteissa olla toisenlainen, mutta sen päätarkoituksen, jota tällä ajetaan, minä käsitän tämän adressin kautta saavutetuksi. Sen kauttahan tahdotaan Venäjän kansalliskokoukselle ilmoitua meidän päätoکمهمme siitä, että Suomi tästälähin on oleva itsenäinen, Venäjästä riippumaton valtio. Tällä teolle pyydetään Venäjän kansalliskokouksen antamaan sellainen tunnustus, mikä tällaisessa tapauksessa aina katsotaan tarpeelliseksi. Tällä ei ole tarkoitus pyytää Venäjän kansalliskokoukselta Suomelle itsenäisyyttä; me olemme itsenäisyyden jo päättäneet ottaa, se on, niinkuin tässä asiakirjassa lausutaan, meille historian helmasta noussut. Mutta me vetoamme tässä Venäjän kansalliskokouksen sillä edellytyksellä, että siellä myös

kin vallankumousajan luomien ihanteitten pohjalla todella katsotaan olevan syytä omasta puolestakin toteuttaa ne kansojen vapautta tarkoittavat periaatteet Suomeenkin nähden, joita vallankumous on yhtämyötään ilmoilansunut. Ilman tällaista toteamista ei Venäjän vallankumous ole toteuttanut ajatustansa ja aikomustansa kansojen vapauteen nähden. Kun siis tällä asiakirjalla koetamme saada aikaan Suomen lopullisen itsenäisyyden tunnustamista Venäjän kansalliskokouksen puolelta, niin, kun tämä asiakirja menee sinne koko Suomen eduskunnan yksimielisen ajatuksen ilmauksena, katson, että näinä vaikeina aikoina päästyämme tässä eduskunnassa siihen, että koko eduskunta voi olla tämän ajatuksen lausuman takana, olemme myös omassa keskuudeesamme saavuttaneet voiton, joka ansaitsee eduskunnan pöytäkirjaan tänä iltana merkitä. Minä sen vuoksi, kun olen lausunut myös sen ajatuksen, että muutamissa suhteissa olisin halunnut kirjoittaa tämän asiakirjan toisin, en sillä sano, että minä sillä heikonnaan tämän asiakirjan vaikutusta. Minä edellytän, että puhujat oikealla ja vasemmalla eivät myöskään ole sitä tarkoitaneet, vaan että me kaikin olemme yksimielisiä siitä, että vaikkakaan tämä asiakirja ei ole meidän jokaisen sanontatavan mukainen, niinkuin olisimme halunneet sen kirjoittaa, se kumminkin sisältää kokonaisuudessaan sen ajatuksen, minkä olemme tahtoneet ilmoilansua. Ja sentähden pidän, että eduskunnan olisi adressi sellaisenaan ilman muutoksia hyväksyttävä.

Ed. Kuusi: Luulen, että se luonnos, jonka pohjalla tämä adressiehdotus on syntynyt, oli jo alkuaan tarkoitettu pääasiassa semmoiseksi, jonka valiokunta voisi yksimielisesti hyväksyä, eikä siis ollut tarkoitettukaan erikoisesti sosialistien kantaa ilmaisemaan.

Ajattelin lausua pari sanaa siitä puolesta, jonka ed. Schybergson täällä mainitsi, nimittäin, että venäjänkielille käännettynä mahdollisesti voisi adressiin tulla eri väri, kuin mitä on alkuperäisessä suomalaisessa tekstissä. Siinä minusta on perää, vaikka en kyllä pysty asiaa täysin arvostelemaan. Kuitenkin mielestäni on täysin istunnossa vaikea — miltei mahdotonkin — tehdä edes osittaisia korjauksia adressiehdotukseen. Luulisinkin, että tämän voisi hyväksyä tällaisenaan, mutta että tämmöisessä asiakirjassa käännökseen tulisi tapahtua kenties jonkun verran vapaamin, kuin miten tavallista virallista tekstiä

käännetään. Sillä kielihän tämmöisessä lausunnossa usein on semmoista kuvakieltä, joka, jos sille edes oikean värin tahtoo vieraassa kielessä saada, on käännettävä jonkun verran vapaasti. Tämän adressin venäläisen käännökseen valvomisesta ehdottaisin, että eduskunta antaisi tehtäväksi toimitusvaliokunnalle — ehkä se sille ei olisi mahdotonta — joko itse tai jonkun jaostonsa kautta ja asiantuntijain avulla jonkun verran valvoa venäläistä käännoästä, joka tästä tehdään.

Ed. Tokoi: Näin myöhäisenä ajanhetkenä, jolloin vasta puoli tuntia takaperin on saanut tämän adressiehdotuksen käsiinsä on tietenkään mahdotonta lähteä perinpohjaisempaa ja asiallisempaa arvostelua tästä adressiehdotuksesta lausumaan. Kuitenkin tahdon tässä yhteydessä todeta sen mielestäni hauskan tosiasian, että tässä adressiehdotuksessa, joskin typistetyssä ja jonkun verran peitettyssä muodossa, esitetään ne samat ajatukset, joita minulla oli kunnia tässä samassa huoneessa esittää jo viime keväänä. Vain vapaa ja itsenäinen Suomi on mielestäni oleva kyllin arvokas naapuri vapaalle ja itsenäiselle Venäjälle. Samoin on myös tässä esitetty se tosiasia, että vapaa Suomi ei suinkaan voi eikä saata olla esteenä Venäjän vastaiselle kehitykselle, vaan päinvastoin näiden kehitykset käyvät täysin sopusoinnussa toistensa kanssa. Se, että eduskunta nyt avonaisella ja julkisella asiakirjalla kääntyy ensimmäisenä Venäjän kansan puoleen, sen mahdollisesti pian koontuvan täysivaltaisen, edustavan perustavan kokouksen puoleen täydellä, vilpittömällä luottamuksella siitä, että tämä Venäjän kansan laillinen edustuslaitos on puolestaan myöskin käsittävä asian oikean laidan, sen historian kulun, johonka me nyt olemme joutuneet, ja vilpittömästi ja avonaisesti tunnustava myöskin Suomen itsenäisten ja vapaitten kansojen joukkoon. Niinkuin sanottu, tämä on mielestäni aivan oikea teko, että tehdään juuri tällä tavalla, ja olen puolestani vakuutettu, että tämä teko on avaava tien niiden viimeistenkin muodollisten esteiden poistamiselle ja samalla myös johtava siihen, että toisetkin valtiot tulevat tunnustamaan Suomen itsenäiseksi kansaksi, vapaaksi valtioksi, ja siten Suomen itsenäisyys on lopullisesti tullut täydelliseksi tosiasiaksi.

Ed. Välsalmi: Minun mielestäni tämä adressilunnonos sanoo jokseenkin hyvin sen, mitä tällä hetkellä tällä eduskunnalla on Ve-

näjän perustavalle kokoukselle sanottavaa. Jos minä olisin ollut kirjoittamassa tätä adressia, niin tietysti minä olisin sen kirjoittanut jonkun verran toisin kuin tämä luonnos, mutta tässä nyt on kysymys siitä, että me osaamme vihdoin sanoa mahdollisimman yksimielisesti ja riitelemättä sen, mikä on ehdottomasti sanottava. (Hyvä!) Minun käsittääkseni tämä adressiehdotus voidaan hyväksyä tällaisenaan, mitä sisällykselliseen puoleen tulee. Muodollisesti tämä todellakin, sikäli kuin minä olen ehtinyt silmällä sitä, kaipaa jonkun verran korjamista. Venäläisenä käännöksenä tulee se ehdottomasti kärsimään, sillä niitä sanottatapoja, mitä täällä on käytetty, ei voida täysin vastaavasti kääntää venäjäksi. Minun mielestäni olisi nyt tehtävä, aivan niinkuin ed. Kuusinen juuri äsken ehdotti, että käännös annettaisiin hänen ehdotuksensa mukaisesti tarkistettavaksi, jonka vuoksi minä yhdyn siinä kohden ed. Kuusisen ehdotukseen.

Ed. Schybergson: Jag skall erkänna, att herr Kuusinen förlag kan afhjälpa någon del af olägenheterna i detta afseende, men tror mig dock böra anmärka, att det kan gå såsom det gick 1891, då ryskan i sin tur öfversattes till svenska och denna befanns fullkomligt afvikande från originalet. Det kunde uppvisas, att den ryska texten icke är öfverensstämmande med landtdagens beslut, och det vore ledsamt, om så sker.

Då jag har ordet, ber jag tillika att få nämna, att det yttrande af mig, som herr Manner anförde, fälldes uti talmanskonferensen i ett sammanhang, för hvilket herr Manner hade bort redogöra, för att det icke, lösryckt, skulle få en annan betydelse än det hade då det fälldes, om man nu öfver hufvud taget har anledning att rapportera de yttranden, som jämförelsevis förtroligt fällas i talmanskonferensen.

Ed. Hornborg: Det måste beklagas, att det föreliggande adressförslaget så sent har kommit tillbaka från utskottet, att det icke vidare kan till utskottet återremitteras. En lindrig bearbetning efter föregående remissdebatt i landtdagen skulle utan tvifvel göra resultatet betydligt acceptablare. De af ldgm. Schybergson framställda detaljanmärkningarna finner jag fullkomligt befogade, och skulle jag vara böjd att framställa ytterligare en eller ett par. I stort sedt synes mig dock förslaget vara fullt antagligt, och sådana förhål-

landena nu äro, då vi icke hafva tid att vidare bearbeta det, får det väl lof att gå sådant det nu ter sig. Dock anser jag mig icke böra underlåta att understödja det enda af ldgm. Schybergsons förslag, som han själf fortfarande håller på, nämligen hans ändringsförslag beträffande adressens sista mening. Då icke andra ändringsförslag framställts, kan väl i alla fall detta ena komma under ompröfning här i kväll.

Jag vill för öfrigt konstatera, att den svenska öfversättningen, som är gjord i största hast, hvilket också är helt naturligt, lider af två svåra öfversättningsfel och en del oegentligheter och måste göras om.

Ed. Sirola: Perustuslakivaliokunnan varajäsenenä olen ollut jonkun verran tätä asiakirjaa valmistamassa. Kun siihen toimeenkäytiin, lausuin ajatuksen, että tässä asiakirjassa pitäisi eduskunnan voida lausua eräs vakuutus, vakuutus sellainen, joka Venäjän vallankumouksellisen demokratian puolelta aiheuttaisi empimättä vastauksen: „ole vapaa!” Se vakuutus kuitenkin tästä asiakirjastapuuttuu. Se olisi tiedonanto siitä, että Suomi omalta kohdaltaan lähtee riippumattomana toteuttamaan vallankumouksellisen demokratian periaatteita. Eduskunta ei sitä vakuutusta voi antaa ja se lause, joka täällä on ennen viimeistä kappaletta, että „näillä edellytyksillä itsenäisestä kansanvaltaisesta Suomesta” j. n. e., on enemmän korulause kuin hyvällä omallatunnolla annettu vakuutus. Mutta tällaisenaan on tämä asiakirja kutakuinkin sellainen, kuin minkä tämä eduskunta voi saada aikaan, ja minä vain toivon, että tämä ei nyt ainakaan pilaisi meidän mahdollisuuksiamme Venäjällä, vaikka siinä onkin koko lailla vahvasti tehostettu kansallisuuksien eroavaisutta, jolla minun nähdäkseni monien kansallisuuksien Venäjällä ei voida käsittää olevan niin perinpohjaista merkitystä, kuin me ehkä luulemme. Toivon myös, että se käännös, joka tästä suoritetaan, tulisi sellainen, ettei sen takia tämä adressi Venäjän vallankumouksellisen demokratian edustajain puolelta aiheuttaisi väheksyvää hymähdystä.

Ed. Hultin: Useimmat niistä ehdotuksista, jotka ed. Schybergson on tehnyt, ovat perustuslakivaliokunnassa olleet pohdinnan ja arvostelun alaisina ja useimmat niistä ovat siellä äänestyksellä tulleet hylätyiksi. Tämä koskee myös sitä muistutusta, jonka hän teki viimeisen kappaleen sanoihin: „sen kotien

siunatessa Venäjää". Valiokunnassa ehdotettiin näiden sanojen poistamista, mutta äänestyksellä päätettiin ne pysyttää. Siihen nähden olisin pitänyt suotavana, että näistä sanoista ei enää olisi herätetty kysymystä, koska äänestys voisi täällä antaa saman tuloksen, kuin valiokunnassa. Mutta kuin juuri tämänkin kohta voi olla vaikea saada venäjäksi oikein käännetyksi, on ehkä syytä vaihtaa mainittu sanonta ed. Schybergsonin ehdottamaan. Luulen nimittäin, että venäjänkielessä, samoin kuin esim. ranskankielessä, ei ole sanaa, joka täsmälleen vastaisi käsitettä koti. Ehkä tällä on venettä taitavia henkilöitä, jotka tästä voivat antaa varman tiedon.

Ed. H ä n n i n e n - W a l p a s: Asia on eduskunnassa käsitelty monelta kannalta. Oikeusperusteet ovat toisten mielestä olleet toisenlaisia, toisten toisenlaisia. Minun käsitykseni mukaan on Suomen itsenäistytymisessä suoritettu kaksi astetta. Toinen käsittää Suomen perustuslaillismonarkistisen valtiosäännön mukaan eduskunnalle siirtyneen hallitsijan oikeuden. Me lähdimme siltä pohjalta, että vallankumous oli ilman muuta siirtänyt sen eduskunnalle. Tässä adressissa on tunnustettu se periaate, niinkuin jo aikaisemmin eduskunnan päätöksessä. Mutta keisarin ja suuriruhtinaan oikeuden siirtyminen eduskunnalle ja Suomen kansalle ei suinkaan ole rikkonut Haminan rauhansopimuksensitä kohtaa, jolla Suomi luovutettiin Venäjälle. Siinä kohdassa nimenomaisesti sanotaan, että luovutus tapahtui itse Venäjälle. Kun julistaututtiin itsenäisiksi, niin rikottiin se kohta yksipuolisesti ilman Venäjän suostumusta. Kun sellainen teko tehtiin, olisi, ennenkuin lähdetään lähettämään adressia perustavalle kokoukselle, ollut välttämätöntä hankkia Venäjän nykyiseltä väliaikaiselta hallitukselta suostumus, sitoumus siitä, että se suostuu laskemaan meidät irti Venäjästä. Eduskunta valtuutti senaatin ajamaan itsenäisyysasiaa. Meille ei ole annettu mitään selostusta, onko senaatti hankkinut Venäjän nykyiseltä väliaikaiselta hallitukselta tuollaista sopimusta tai edes ilmoitusta. Jos sellainen olisi saatu, niin olisi se ikäänkuin sitonut Venäjän perustavaa kokousta eikä olisi siellä oleville Suomen vihollisille annettu niin hyvää valttia tämän adressin tarkoitusta vastaan, kuin niillä tulee olemaan, jollei ole noin menetely, jollei senaatti ole hankkinut Venäjän väliaikaiselta hallitukselta sellaista sitoumusta. Ehkei sitä ole olemassa, koska perustuslakivaliokunta ei

ole mitään maininnut siitä. Näin ollen täytynee ehkä lähettää tämä adressi ilman sitä ja sillä tulee ehkä olemaan vastaavassa määrässä heikompi merkitys perustavassa kokouksessa. — Tämä adressi ei ole minun mielestäni erittäin todistelevaa laatua. Suomen oikeutta siinä ei yritetäkään todistaa, vaan esitetään muuten tapahtuneet teot. Jos oletetaan, että Venäjän kansalliskokouksessa tulisi riitaa Suomen oikeudesta, niin sellaisen tapausten varalta täytyisi joko eduskunnan tai hallituksen ryhtyä toimenpiteisiin saadakseen myöskin perusteellisesti todistelevan asiakirjan jotakin tietä joko käytettäväksi siellä keskustelussa taikka, jos mahdollista, jaettavaksi perustavan kokouksen jäsenille.

Ed. T u o m i: Tämä adressi ei minuakaan täysin tyydytä. Minun mielestäni tämän asiakirjan olisi pitänyt olla laajempi ja paremmin sosialidemokraattista katsomusta edustava tai sitten suppeampi, sisältävä vain lyhyen tervehdyksen Venäjän perustavalle kansalliskokoukselle ja ilmoituksen siitä, että Suomi on julistautunut itsenäiseksi. Valiokunnassa olen kuitenkin alistunut lojaalisesti ottamaan osaa tämän asiakirjan laatimiseen.

Ed. K u l l e r ' v o M a n n e r: Ed. Walppaan lausunnon johdosta huomautan, että asiaa alkuasteella käsiteltäessä teimme kyllä perustuslakivaliokunnassa sen esityksen, että pitäisi perusteellisempi ja todistelevampi asiakirja laatia. Mutta porvarillisten taholta, heti huomautettiin, ettei olisi aikaa sellaisen laatimiseen enää ja aika tosiaan olikin täpärällä. Sosialidemokraattinen ryhmä enemmän kuin valiokunnan sosialidemokraattiset jäsenetkään eivät kuitenkaan voi olla vastuussa siitä, että näin vähän todisteleva, etupäässä julistusuontoinen asiakirja nyt on syntynyt; vaan lankee siitä vastuu porvarillisille eduskuntaryhmille, jotka sen sijaan, että heti valtiopäivien alussa olisivat ryhtyneet laatimaan tällaista perusteellista asiakirjaa, ensin kuhertelivat kenraalikuvernööri Nekrasowin kanssa ja siten pitivät eduskuntaa lakkotilassa.

Ed. K o k k o: Kun tätä adressia ruvettiin käsittelemään puhemiesneuvostossa ja perustuslakivaliokunnassa, niin tuntui, ettei siitä tule mitään. Porvarillisten laatimaa pohjaa pidettiin liian lyhyenä ja vasemmiston pohjalla laadittuna se nyt on saatu ja se on melkein

sellaisenaan hyväksytty, niin ettei siinä pitäisi paljon olla muutettuna. Siis pitäisi tämän adressin nyt olla vasemmistolekin mieluinen. Tämän adressin voipi tehdä kahdellasadalla eri tavalla. Voi olla erilaisia mielipiteitä mitä sen pitäisi sisältää, mitä ei. Ensimmäinen ajatus vasemmistolla oli se, että adressin pitäisi sisältää kaikenlaisia, historiallisia ja maantieteellisiä asioita, että venäläiset saisivat tietää tosiasioita.

Minä olin silloin sitä mieltä, että jos lisätietoja tarvittaisiin, niin voisi pieniä kirjasia jakaa perustavan kokouksen jäsenille. Eiköhän olisi parempi, että tämä addressi tällaisenaan hyväksyttäisiin ja annettaisiin toimitus- ja tarkastusvaliokunnan toimeksi venäjänkielinen käännös siihen tehdä.

Ed. R e l a n d e r: Minunkin mielestäni on se muutos, jota ed. Schybergson on puoltanut 5:lle sivulle kappaleen loppuun, ilmeinen parannus ja sentakin toivoisin, että eduskunta oikeuttaisi toimitusvaliokunnan tällaisen muutoksen tekemään. Olen muuten sitä mieltä, että tämän lausekohdan kääntäminen venäjänkielille on siksi vaikea, että jo siltäkin kannalta asian ottaen tässä olisi toimitusvaliokunnalle annettava oikeus tarvittavan muutoksen tekoon.

Ed. S t ä h l b e r g: Niinkuin jo aikaisemmin huomautin, on eduskunnan adressin sanamuoto lopullisesti nyt jo hyväksyttävä. Tämä tietysti ei estä, että venäjänkielisessä käännöksessä käytetään tarpeellista vapautta. Luulen, että olisi paras tyytyä siihen, mitä ed. Kuusinen ehdotti venäjänkielisestä käännöksestä, ryhtymättä nyt tekemään muutoksia ehdotukseen. On erittäin arveluttavaa näin suuressa kokouksessa tämäntapaiseen asiakirjaan tehdä yksityiskohtaisia muutoksia. Sentähden minä vastustaisin myöskin ed. Schybergsonin muutosehdotusta.

Adressin perilletoimittamisen oli perustuslakivaliokunta päättänyt ehdottaa annettavaksi puhemiesneuvoston tehtäväksi. Jos tulisi hyväksytyksi tämä ehdotus, jonka aion tehdä silloin, kun addressi on hyväksytty, niin myöskin huolenpito venäjänkielisestä käännöksestä olisi annettava samalle puhemiesneuvostolle. Minä arvelen, että kaikissa tapauksissa venäjänkielisen käännöksen aikaansaamiseen ja tarkastamiseen täytyy käyttää asiantuntevaa apua syrjästäpäin.

Ed. K u u s i n e n: Voim kyllä luopua siitä ehdotuksestani, että venäjänkielisen käännök-

sen valvominen jäisi toimitusvaliokunnalle ja yhtyä siihen, että se tulisi puhemiesneuvostolle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Schybergson ed. Hornborgin kannattamana ehdottanut perustuslakivaliokunnan ehdotuksen hyväksyttäväksi siten muutettuna, että viimeisen lauseen sanat: „sen kotien siunatessa Venäjää” vaihdetaan sanoiksi: „siunaten Venäjän ylevää valtiotekoa”.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puheenaolevan adressiehdotuksen tässä kohden, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Schybergsonin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 77 jaa- ja 92 eiantä.

P u h e m i e s: Eduskunta siis on päättänyt hyväksyä adressiehdotuksen siten muutettuna, kuin ed. Schybergson on sen ehdottanut.

Puheenvuoron saatuaan vielä lausuvat

Ed. S t ä h l b e r g: Perustuslakivaliokunnan puolesta pyydän ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että nyt hyväksytty addressi toimitettaisiin perille puhemiesneuvoston toimesta ja sen valitseman lähetystön kautta niin pian kuin perustava kokous kokoontuu.

Ed. J u u t i l a i n e n: Kannatan ed. Ståhlbergin ehdotusta.

Ed. A i r o l a: Hyväksyn tehdyn ehdotuksen muuten, mutta ehdotan, että tämä lähetäminen toimitettaisiin ei puhemiesneuvoston vaan ulkoasiainvaliokunnan toimesta.

Ed. V u o r i s t o: Pyydän kannattaa ed. Airolan tekemää ehdotusta.

Ed. J u u t i l a i n e n: Sellainen ehdotus, minkä ed. Airola teki, tehtiin eilisiltana perustuslakivaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten taholta ja asiasta aiottiin toimittaa äänestyskin, mutta sittemmin heidän edustajansa luopuivat tästä ehdotuksesta sen vuoksi,

että katsottiin olevan vaikeata saada joululoman aikana ulkoasiainvaliokunta kokoon, kun sen sijaan puhemiesneuvosto on helpommin kokoon saatavissa.

Ed. Kullervo Manner: En ollut siinä perustuslakivaliokunnan kokouksessa, jossa asiasta päätös tehtiin. Mutta sen verran, kuin olen asiaa ehtinyt ajatella, niin tuntuisi minusta asianmukaisemmalta, että se valiokunta, joka nyt on päätetty asettaa ja on asetettukin niin sanottuja ulkoasiota hoitamaan, saisi tässäkin hoitaa sen, mitä siinä hoidettavaa vielä on. Sillä ulkoasioihinhan tämä kuuluu. On huomautettu, että puhemiesneuvosto on paremmin saatavissa joululoman aikana kokoon kuin ulkoasiainvaliokunta. En nyt ole varma, mutta sikäli kuin niitten jäsenten olinpaikkoja tunnen, joita kummassakin on, niin luulen, ettei kumpikaan niistä voi joululoman aikana täysilukuisena kokoontua. En voi sanoa, kumpi voisi täysilukuisempana kokoontua. Sen vuoksi, että ulkoasiainvaliokunta tuntuu asianmukaisemmalta, voisin sitä puolustaa.

Ed. Ingman: Minusta voi tuottaa voittamattomia vaikeuksia, jos tämän asian järjestäminen tulee erityisen valiokunnan asiaksi, siitä syystä, että mainittu valiokunta ei ole päätösvaltainen, ellei siinä ole 14 jäsentä saapuvilla ja voi niin ollen olla suorastaan mahdotonta saada sitä joululoman aikana päätösvaltaisena koolle. Sitävastoin puhemiesneuvostolla ei ole tällaista rajoitusta, niin että se voi tehtävän suorittaa vähälukuisempanakin.

Ed. Nevanlinna: Nähdäkseni puhuu ed. Ståhlbergin edustuksen puolesta sekin seikka, että valiokunnat on asetettu asiain valmistelua varten, jotavastoin sellaiset toimenpiteet kuin tämä, jossa on kysymys täytäntöpanosta, voinevat luonnollisemmin olla puhemiesneuvoston suorittavina.

Keskustelu asian johdosta julistetaan päätyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ståhlberg ed. Juutilaisen kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi, että adressi toimitettaisiin perille puhemiesneuvoston toimesta ja sen valittavan lähetystön kautta niin pian kuin perustava kokous kokoontuu. Tätä vastaan on ed. Airola ed. Vuoriston kannatta-

mana ehdottanut samanlaista toimenpidettä, kuin ed. Ståhlberg, muutoin, paitsi että tämä toimi annettaisiin ulkoasiainvaliokunnalle eli erityiselle valiokunnalle.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy ed. Ståhlbergin ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Airolan ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äännet voitolla.

Puhemies: Siis ehdotettu toimenpide on päätetty antaa ed. Ståhlbergin ehdotuksen mukaan puhemiesneuvostolle.

Ed. Ståhlberg: Ehdottaisin, että pöytäkirja tämän asian käsittelystä tehtäisiin julkiseksi niin pian kuin puhemiesneuvosto katsoo sen soveliaaksi.

Ed. Ingman: Kannatan ed. Ståhlbergin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi. Eduskunta hyväksyy tehdyn ehdotuksen.

Puhemies: Minun ymmärtääkseni edustaja Ståhlberg aikaisemmin ehdotti ja siihen yhtyi edustaja Kuusinen, että venäjänkielisen käännöksen tarkastus jätettäisiin toimitusvaliokunnalle.

Ed. Ståhlberg: Edustaja Kuusinen ehdotti ensin erityiselle valiokunnalle jätettäväksi huolenpidon venäläisestä käännöksestä, mutta luopui sitten tästä ehdotuksesta ja yhtyi siihen, että se voisi tulla puhemiesneuvoston asiaksi. Kun puhemiesneuvosto nyt on saanut toimekseen adressin perille toimittamisen, niin siihen kai sisältyy myöskin huolenpito tarpeellisesta venäläisestä käännöksestä.

Puhemies: Kenties eduskunta, pitäen mainitun toimenpiteen riittävänä, edelleen tahtoo hyväksyä adressin lopullisen sanamuodon?

Adressin lopullinen sanamuoto hyväksytään.